

De kleuterklasrichting ... een permanente opdracht

De inrichting van de kleuterklas betekent vaak de spiegel die het denk- en handlingsproces van de leerkracht weergeeft en stuurt. Elke kleuterleidster wordt ermee geconfronteerd: bij de aanvang en in de loop van het schooljaar, bij groepsherschikking, bij de thema- en projectwerking, ... In tal van artikels worden modellen voorgesteld voor een zo effectief mogelijke klasrichting. Kleuterleidsters bezoeken wat graag andere kleuterklassen om vernieuwende ideeën op te doen ... een taak die nooit af is. Begrijpelijk en maar goed ook: een stereotiepe uitbouw doorheen het schooljaar zou terecht als weinig motiverend of zinvol worden ervaren. En dat de uitbouw vaak een combinatie is van persoonlijke ideeën verrijkt met suggesties vanuit geschriften en goede praktijkvoorbeelden, valt toe te juichen.

De kleuterklasrichting is afhankelijk van factoren als groepsgrootte, klasgrootte, de vorm van de klasruimte, de situering van ramen en deuren, voorzieningen i.v.m. rollend materiaal, de eventuele aanwezigheid van een mezzanine die voor extra ruimte en sfeer kan zorgen, ... Een universeel 'klasplan' is dan ook niet realistisch en zeker niet aan te bevelen als we ervan uitgaan dat een geregelde (gedeeltelijke of tijdelijke) herschikking doorheen het schooljaar nieuwe mogelijkheden creëert en kleuters motiveert: kinderen houden immers van variatie. We overdrijven hierin echter niet, gezien constante wijzigingen in de klasorganisatie kunnen leiden tot vluchtigheid en chaos. Kleuters hebben immers nood aan structuur. Wel kunnen een aantal hoeken bij elkaar worden gebracht, zoals je verder in deze inleiding leest.

Het ontwikkelende bevattings- en voorstellingsvermogen van de kleuters doorheen hun kleuterloopbaan vereist ook een aangepaste klasrichting en materiaal-aanbod:

- Bij de jongste kleuters is grootmotorisch materiaal als een speelhuis, een glijbaan en klimmateriaal aangewezen, naast een rijk aanbod van voldoende groot exploreer- en experimenteermateriaal. Ongevormde materialen als zand, pitten en water die mogelijkheden bieden tot sensopathisch spel, mogen niet ontbreken. En dit naast rollend, trek- en duwmateriaal waarmee ze onbevangen kunnen omgaan ... vaak zonder vooropgesteld doel (functielust).
- Vierjarigen genieten van rollenspelen waarin ze overwegend de volwassenen imiteren. De klaswinkel, de keukenhoek, de verkleedhoek ... dienen prominent aanwezig te zijn. Tijdens deze imitatiespelen bootsen ze niet enkel het specifieke handelen na van overwegend volwassenen, ze voegen ook eigen elementen

toe. Ze uiten hun perceptie op diverse situaties om ze te verrijken, te verfijnen en te verdiepen.

- Bij de oudste kleuters evolueert het rollenspel naar meer persoonlijke initiatieven en acties: een brief 'schrijven' naar Sinterklaas, de tafel dekken en versieren voor de pannenkoekenbak, een ziekenkaart tekenen. Dit is niet enkel meer nabootsen, maar een ontwikkelende fictionele of realistische creatie vanuit een persoonlijke stijl.

Een aantal algemene tips vormen de leidraad voor zowat elke kleuterklasrichting:

- Stille hoeken worden best bij elkaar gegroepeerd: zo horen de lees-, luister- en eventueel schrijfhoek bij elkaar om bekende redenen. Je kunt die best op de mezzanine voorzien als die er is, waardoor je meteen ook een knusse sfeer kunt creëren. Onder de mezzanine kan ook, al is het gestommel van kinderen op de mezzanine dan vaak hinderlijk.
- Groepeer de hoeken die voor meer geluid en beweging zorgen: de muziekhoeke, de keukenhoek, de bewegingshoek ... deze kunnen eventueel onder de mezzanine omdat het geluid er beter gedempt wordt.
- Voorzie de schilderhoek en de boetseerhoek in de omgeving van de wastafel.
- De onthaalhoek situeer je niet te ver van de klasdeur: denk aan te laat komende kleuters (en hun ouders). Vaak (en terecht) treffen we daar ook de kalenders en borden aan: centraliseer deze in plaats van ze te verspreiden over verschillende locaties in de klas.

Sommige hoeken en materialen zijn permanent aanwezig zoals het boekenaanbod dat best thematisch wordt aangepast, de zand- en watertafel voor de jongste kleuters, de keukenhoek voor de vierjarigen, de poppenkast voor de oudste kleuters. Andere zijn eerder occasioneel: de apotheek (winkelspel), het spinnenterrarium, de interculturele verkleedhoek, ...

Voorzie voldoende bewegingsruimte in elke klas, zeker bij de jongste kleuters die het overwegend moeten hebben van grootmotorische handelingen: loopfietsen, slalomparcours, hindernispiste, ... al kan uiteraard niet alles op hetzelfde moment. Maar ook de oudste kleuters moeten permanent de kans krijgen tot motorische tussendoortjes, een bewegingsverhaal of gewoon fysieke ontlading na een periode van concentratie of stille bezigheid. Alleen bij de oudste kleuters is een indi-

viduele stoel met tafel verantwoord in het licht van omgaan met fijnmotorisch materiaal, schrijffinitiatie, een speelwerkblad, ... en als voorbereiding op het eerste leerjaar. Stuw echter ook hier de klas niet vol met banken, stoelen en tafels.

Materiaal dat bestemd is voor de kleuters, plaats je tot op reikhoogte in verband met de zelfstandigheidsbevordering. Daarboven kan het materiaal van de leerkracht worden opgeborgen. Echter, jaarkringgebonden materialen, zoals de kerstboom, de paashaas of de staf van Sinterklaas, worden onttrokken aan het oog van de kinderen wanneer de periode voorbij is.

Peuters en jongste kleuters bied je veilig spel materiaal aan, overwegend uit kleurrijke kunststof: de werkbank, het eetgerei, constructiemateriaal, ... Kosteloze materialen zijn vaak erg waardevol en stimuleren tot exploreren en experimenteren: knopen, afgedankte boeken en tijdschriften, houten en plasticen blokken in verschillende vormen, ... Aan de oudste kleuters bied je meer levensrecht materiaal aan: hamer en spijkers, een aftandse gsm in de klaswinkel, glazen en borden in de keukenhoek. We zetten aan tot voorzichtig omgaan, maar boezemen geen angst is: angst verlamt!

Opruimen na de activiteit en zeker bij het einde van de schooldag is een noodzaak in elke kleuterklas. Naarmate de kleuters ouder worden, betrekken we ze er meer bij om hun zin voor orde, zelfredzaamheid en verantwoordelijkheid op te voeren. Dat bevordert tevens de goede gewoontevorming.

Een dynamische kleuterklas ontstaat en evolueert interactief, dat wil zeggen dat ook de kleuter meedenkt en -handelt bij de inrichting ervan: de uitbouw van de themahoek, uitbreiding van de verkleedhoek met handtassen, schoenen, sieraden, hoofddekseis. Let er bij deze laatste op een aanbod te doen dat kan worden gewassen om de gekende reden. De kleuter als medebouwheer van zijn klas.

Ook de klaswand wordt overzichtelijk aangekleed en zoveel als mogelijk binnen handbereik van de kleuters: kleutertekeningen, kalenders en borden, individuele lades. Het werken met een vaste achtergrond- of steunkleur waar deelaspecten samengebracht worden, betekent veelal een hulp voor structuurarme kinderen: hoekenaanduiding, kalenders en borden, visuele strategieën die de redzaamheid bevorderen. Op grotere hoogte komen visuele voorstellingen die minder frequent gebruikt of gewijzigd worden: de maand-, seizoen- en verjaardagkalender, groepsrealisaties, klassikaal aangemaakte friezen, kindvriendelijke posters. Vanuit het plafond kan een 'hemel' in doorzichtige stof de poppenhoek afbakenen,

creaties van de kleuters kunnen worden geëtaled (bijvoorbeeld als een mobile), kleurrijke materialen beïnvloeden het klasklimaat positief.

Een functionele kleuterklas ...

- ➔ is goed gestructureerd en overzichtelijk;
- ➔ heeft duidelijk afgebakende en gegroepeerde speelwerkhoecken;
- ➔ voorziet in permanente bewegingsruimte;
- ➔ is kleurrijk en attractief;
- ➔ komt niet overladen of al te druk, maar ook niet schraal of al te sober over;
- ➔ voorziet in een selectief materiaal aanbod dat varieert;
- ➔ straalt gedurende de dag activiteit en dynamiek uit;
- ➔ is een speelwerkruimte die netjes wordt betreden en verlaten.

In dit boek zijn meer dan 900 foto's opgenomen, die alle didactisch toegelicht worden. Hopelijk is niet alles nieuw, maar komen heel wat zaken herkenbaar over. Dat geeft bevestiging dat de ingeslagen weg de goede is, maar dat het werk nog kan worden verfijnd, verdiept en gevarieerd.

Let wel: bij elk aspect wordt niet de hele didactiek en de doorgaande lijn van de eerste tot de derde kleuterklas uiteengezet: deze vind je in het boek *Groei- en leerlijnen in de kleuterschool*.

Steek je kleuterklas in een nieuwe jas! is het sluitstuk van een drieluik dat zowat de hele kleuterdidactiek omvat. Het gaat om drie werken van dezelfde auteur en dezelfde uitgeverij (Plantyn):

- ➔ *Groei- en leerlijnen in de kleuterschool* geeft aan welke opvoedings en leerinhouden je aanbiedt in de eerste, tweede en derde kleuterklas bij normaal evoluerende en ontwikkelende kleuters.
- ➔ *Kleuters met extra zorg* richt zich naar die kinderen bij wie de ontwikkeling anders verloopt zoals verwacht.
- ➔ *Steek je kleuterklas in een nieuw jas!* geeft aan hoe je je klas inricht en welk materiaal je aanbiedt om tegemoet te komen aan bovenstaande twee publicaties.

Mogen de vele becommentarieerde afbeeldingen in dit boek inspiratie geven en stimulerend werken voor de nobele opdracht: een maximale geestelijke en lichamelijke ontwikkeling van elke kleuter.

Marc Boone

Volgend versus ontwikkelend kleuteronderwijs

Ontwikkelingsgericht onderwijs biedt kinderen instrumenten waardoor ze zich bewust worden van de verschillende persoonlijkheidsaspecten en hun eigen houding binnen elk van deze componenten. Door dit bewustwordingsproces krijgen ze meer vat op zichzelf, hun kunnen en zijn. Nieuwe elementen worden aan bestaande toegevoegd en geïntegreerd in het bestaande denk- en handelingspatroon dat zich steeds verder ontwikkelt en ontplooit. Bijvoorbeeld:

- ➔ Een kleuter ervaart via gebod en verbod om de eigen beurt af te wachten, andere kleuters niet te hinderen, spelverlies te relativiseren en te aanvaarden. Hieruit ontwikkelen zich sociale structuren, evenals het moreel-ethisch bewustzijn. Dat laatste kun je niet opleggen, het ontstaat en groeit vanuit het kind zelf, vanuit zijn persoonlijk ervaren in combinatie met externe stimuli.
- ➔ Een kleuter voert een (visuele) opdracht uit in een bepaalde volgorde om een eenvoudig recept te bereiden: hij ervaart de noodzaak en de meerwaarde van een vooraf bepaald stappenplan om de opdracht tot een goed einde te brengen.
- ➔ Een kleuter stelt vast dat je de grootte van iets kunt bepalen. Hieruit ontwikkelen zich denkstructuren en -instrumenten om deze vast te leggen: lichaams- en natuurlijke maten in de kleuterschool, het gebruik van geijkte maten in de lagere school.
- ➔ Een kleuter volgt een probleemoplossende denkstrategie (bv. een aangepaste meichenbaum-versie) bij de taakuitvoering. Na verloop van tijd wordt deze geïntegreerd als een verworven denk- en werkstrategie.

Initieel ervaart de kleuter zijn omgeving als globaal en diffuus. Hierin structuur en ordening brengen, is een essentiële taak van het kleuteronderwijs. Dat vereist een handelingsgerichte, planmatige en systematische aanpak die voor de kleuter echter als spel overkomt: zijn spelen is leren, zijn leren is spelen. Hiertussen mag de kleuter geen scheiding ervaren.

Zelfs zonder extra stimuli ontwikkelt een kind: het zoekt van nature uit sociaal contact vanaf de leeftijd van ongeveer vier jaar, zijn praktische redzaamheid neemt gestaag toe, zijn taalgebruik breidt uit. Dat alles gebeurt op een spontane en eerder impliciete wijze. Het is de taak van de opvoeders (ouders, leerkrachten, begeleiders) om wat in het kind besloten zit, maar zich nog niet spontaan veruitwendigt, te activeren. Of: wat nog in een 'wikkel' zit, gaan we 'ontwikkelen' via gepaste opdrachten, materiaal aanbod en vraagstelling. Ontwikkelingsondersteuning heeft als doel de spreekwoordelijke 'zone van de naaste ontwikkeling' (Vygotsky) aan te spreken. Bij volgend onderwijs daarentegen ligt de

klemtoon op de natuurlijke rijping van het kind, van waaruit spontane behoeften groeien die het kind te kennen geeft en waarop de leerkracht een antwoord biedt. In die zin mag het exploreren, maar zeker het experimenteren dat erop volgt, geen spel blijven zonder meer. Deze vorm van zelfgestuurd leren dient te worden opgetild via vraagstelling, opdrachtenkaart, specifiek materiaal aanbod, een eenvoudig stappenplan.

Concreet worden – voor een maximale ontwikkeling – bij elk hoofdstuk in dit boek enkele didactische beschouwingen geformuleerd. Het is nodig en goed de klasinrichting uit te bouwen als een rijke en gestructureerde leeromgeving voor een stimulerende leefomgeving. Dat vereist een doordachte aanpak waarbij 'breed leren' ten volle tot zijn recht komt. Een divers spelaanbod mag dus niet louter het doel op zich zijn in die zin dat een kleuter het leuk vindt van de ochtend tot de avond. Het spelaanbod moet het middel zijn tot sociaal, motorisch, cognitief, moreel, esthetisch, ... leren. De didactische beschouwingen bij elk hoofdstuk wijzen de te volgen weg.

Didactiek is een deelaspect van de pedagogiek en van de leerpsychologie. Didactiek steunt overwegend op theorie en onderzoek. Ze gaat na volgens welke principes een leerling kennis, inzichten en vaardigheden verwerft volgens zijn voortschrijdende verstandelijke en psychologische ontwikkeling. Hoe jonger het kind, hoe meer men een beroep zal doen op het (lichamelijk) ervaren en de aanschouwing voor informatieverwerving en -overdracht. Naarmate het kind ouder wordt, is er een evolutie naar inductief gevolgd door deductief denken, van concreet via schematisch naar abstract. Dit is 'algemene didactiek'. Er bestaat ook specifieke of vakdidactiek. Zo zal de wijze waarop men een kind in contact brengt met bijvoorbeeld verkeersopvoeding, sterk afwijken van de manier waarop men wiskundige problemen aanpakt of tot muzische expressie kan komen.

Ondergeschikt aan didactiek is de 'methodiek', die het concrete proces aangeeft waarop kinderen zich specifieke kennis, inzichten en vaardigheden eigen maken. Of zoals het begrip zelf aangeeft: de methode die je als leerkracht hanteert, de wijze waarop je de concrete activiteit uitbouwt om de didactische principes te realiseren. Zo kun je als aanzet van een waarnemingsactiviteit de kleuters spontaan laten waarnemen en verwoorden wat ze er al over weten. Nadien wordt expliciete aandacht geëist en verwerven de kinderen via gerichte waarneming, opdrachten en vraagstelling de beoogde kennis, inzichten en vaardighe-

den. Daarna geven de kinderen te kennen in welke mate de beoogde doelen zijn bereikt via een kringgesprek, een expressieactiviteit, een spelwerkblad. Dat is de methodiek achter het didactisch principe van waarnemen – verwerven – verwerken. Een doordachte methodiek is gebaseerd op de didactiek die zelf haar voeding vindt in de leerpsychologie.

We gaan resoluut voor een ontwikkelingsgerichte aanpak omdat die het meest effectief blijkt voor een maximale kindontplooiing. Ontwikkelingsgericht staat hierbij niet als synoniem voor programmagericht. Het leerprogramma ligt vervat in de decretale ontwikkelingsdoelen en in de netgebonden leerplannen. We interpreteren deze niet als inhouden die moeten worden verworven voor elk van de leeftijdscategorieën. Het zijn streefdoelen waarnaar we ons richten omdat ze het voortschrijdende bevattingsvermogen van de jonge kinderen volgen. Ze betekenen een mogelijke leidraad, een te volgen proces in het licht van een doordachte visie en intentionele aanpak die spoort met het individuele ontwikkelingstraject. Een groei- en ontwikkelingslijn zoals vervat in de leerplannen, vormt een verantwoorde combinatie tussen wat intrinsiek in de kleuter aanwezig is en de te bereiken streefdoelen. De katalyserende functie van de leerkracht impliceert hier een subtiel afwegen en op elkaar afstemmen van explorerend en ervaringsgericht omgaan, gekoppeld aan een ontwikkelingsgericht aanbod. Met andere woorden, de leerkracht intermedieert en bemiddelt tussen wat leeft bij en in het kind enerzijds en de maatschappelijke verwachtingen van het (kleuter) onderwijs anderzijds.

Zoals de maatschappij impact heeft op het onderwijs, zo zal het onderwijs ook de samenleving mee richting geven. Het is een open deur intrappen om te stellen dat het familiale en sociale draagvlak tegenwoordig verkleint, onder meer als gevolg van tijdgebrek door samen buitenshuis werkende ouders, de beeldbuiscultuur (waaronder ook de pc) en de nieuw samengestelde gezinnen. Hierdoor zijn kinderen steeds meer aangewezen op zichzelf. Onze samenleving versterkt dit gevoel van individualisme. Clichés als ‘opkomen voor je persoonlijke rechten’, ‘handelen volgens je eigen inzichten’, ‘jezelf goed voelen in je vel’, ... zijn schering en inslag, maar voeden het collectief individualisme. De opvoedingstaak van de school moet zijn gericht op het behoud van de persoonlijke identiteit van het individu, weliswaar gerelateerd aan kritisch burgerschap en zin voor sociale participatie en verantwoordelijkheid. Dat is een toenemende maar cruciale opdracht in het opvoedingsproces van jonge mensen dat zijn aanzet vindt in de kleuterschool.

1

Klasbeeld

Het klasbeeld is een overkoepelend begrip. Het zou de titel van het boek kunnen zijn, want zowat alles wat in dit werk wordt getoond en toegelicht, staat in relatie tot het klasbeeld. ‘Sfeer en welbevinden’ is bewust gekozen als eerste aspect. De pijler waarop goed onderwijs stoelt, is immers het zich goed voelen in een klasinrichting die de weerspiegeling is van een werkplaats voor de leefwereld van het kind. Daarnaast zijn er de humane omgangsvormen. De kleuter moet een gevoel van geborgenheid en veiligheid ervaren: fysiek en mentaal. Deze staan borg voor een grote mate van betrokkenheid van de kleuter bij de activiteiten. Dat resulteert in enkele pedagogisch-didactische principes en uitgangspunten.

Enerzijds houden kinderen van variatie: alles wat nieuw op hen afkomt, boeit hen. Anderzijds schenken herkenbare situaties, regelmaat en herhaling het gevoel van veiligheid en zekerheid, vooral bij de jonge kleuters. Bij de klasinrichting houden we daar rekening mee. We wijzigen niet om de haverklap de klas-schikking, maar behouden die ook niet het hele jaar door. De themahoek, die sowieso regelmatig wijzigt, bevindt zich best steeds op dezelfde plaats. Kleuters zijn ermee vertrouwd dat deze hoek verandert naargelang van het thema. Hetzelfde kan worden gezegd over de klaswinkel, het levend hoekje, de poppenkast, ... die doorheen het schooljaar wijzigen als het thema of het project er zich toe leent. Kleuters kunnen betrokken worden bij de ombouw: ze helpen mee de klasapothek op te ruimen en weten dat de winkel van de schoonmaakproducten volgt. De oudste kleuters denken mee over de inrichting ervan ... de kleuter als bouwheer.

De locatie van de vaste hoeken – zoals de poppenhoek, water- en zandtafel, kalenders en borden – kan in principe het hele schooljaar door ongewijzigd blijven. Uiteraard wordt het aanbod en de inrichting doorheen het schooljaar aangepast. Kleuters raken immers na verloop van tijd verzadigd en ervaren dan nog weinig uitdaging om te exploreren en te experimenteren. Het is nuttig bij het begin van het schooljaar een rondgang te organiseren en het waarom van de locaties toe te lichten: de schildersezal staat vlakbij de wastafel, de luidruchtige hoeken horen bij elkaar, net zoals de stille hoeken. Het gebruik van pictogrammen in verband met de aard van de hoek, open of gesloten en het aantal toegelaten kleuters wordt toegelicht en speels ingeoefend.

Bij de inrichting van de hoeken is het belangrijk te zorgen voor gevarieerde materialen die de diverse persoonlijkheidsaspecten aanspreken. Ongevormd

materiaal en levensechte natuurmaterialen zetten vaak meer aan tot creatieve ervaringskansen en ontwikkelingsprocessen dan materiaal uit de handel dat ‘af’ is of een eenzijdig gebruik toelaat. Dat laatste focust dan meer op de ontwikkeling van deelaspecten, wat ook zijn waarde heeft: memory- en lottospellen, bouwpakketten, puzzels.

Om tegemoet te komen aan de nog beperkte spanningsboog van de kleuters enerzijds en aan hun natuurlijke bewegingsdrang anderzijds, is het nodig permanente bewegingsmogelijkheden te voorzien in de klas, vooral bij de jonge, maar ook nog bij de oudste kleuters. Dat kan in de vorm van een parcours of een bewegingshoek zoals die verder in dit hoofdstuk worden getoond en becommentarieerd. Zodoende worden perioden van mentale inspanning afgewisseld met fysieke ontspanning.

Een krachtige leeromgeving ontstaat wanneer een rijk klasmilieu gekoppeld is aan een stimulerend pedagogisch klimaat.

Visie en aanpak van de onderwijsgevende bewegen tussen sturend leerkrachtengedrag versus een participatief klasgebeuren. Ze zijn mede bepalend voor de sfeer in de klas, de omgangsvormen en het welbevinden bij de kleuters. Naast deze psychische omgevingsfactoren beïnvloeden fysische klasomstandigheden evenzeer het opvoedings- en leereffect: bijvoorbeeld aftandse of eigentijdse gebouwen, een rijke of schrale klasaccommodatie. Deze materiële factoren lichten we toe in deze rubriek, zij het in een ruime context. Een rijke fysische leef- en leerruimte die elke kleuterklas moet uitstralen, is een combinatie, een resultante van diverse elementen die op elkaar inwerken. De eerste indruk moet er een zijn van structuur, kleur, aantrekkelijkheid en overzichtelijkheid. Dat globale beeld wordt overwegend bepaald door de hoekeninrichting, de aard van de bevoering, de wandaankleding, de functie van het plafond. Daarnaast zijn er de didactische elementen die vaak de bezieling en de voedingsbodem betekenen van wat in de klas leeft en gebeurt: het poppenaanbod, de vertelstoel, de knuffels, de kleuterrealisaties. De betrokkenheid van de kleuter staat in verhouding tot wat hij in de klas mag, wil en durft. Een gevoel van behaaglijkheid, geborgenheid en veiligheid staat borg voor onbevangen expressie, zelfsturing en sociaal ontluiken. In deze rubriek reiken we goede praktijkvoorbeelden aan die, vaak met beperkte middelen, de sfeer in de klas en het welbevinden van de kinderen mede bepalen met het oog op maximale groei- en ontwikkelingskansen op basis van de eigen talenten en beperkingen.

1.1 Sfeer en welbevinden

FOTO 1.1.01

FOTO 1.1.01 Glasgordijn creëert een huiselijke sfeer van gezelligheid en geborgenheid, zoals je kunt zien op de foto. Dit kan ook worden bereikt met een houten kader of een blauwwitte wolkenhemel. Gebruik deze attributen overwegend voor de rustige hoeken. Zo is de onthaal- en vertelhoek op de foto niet alleen afgebakend door de banken, maar hebben de kleuters ook 'een dak' boven het hoofd. Het tapijt is om hygiënische redenen van kunststof. Heel wat activiteiten voeren kleuters immers al zittend uit; tegels van steen voelen hard en koud aan. Het kan nog beter wanneer de naden van beide tapijten aansluiten en de omtrek met tape wordt afgeplakt om struikelen te voorkomen. Kussens, tonnen of boomstammen zorgen voor de nodige sfeer (zie ook rubriek 2.5 Onthaalhoek).

FOTO 1.1.02 Het kleurrijke speelhuis dat ook in de hoogte wordt begrensd door een muskietennet, een gordijn of doek versterkt het cocooning-effect. De wandafscherming kan best bestaan uit kasten of rekken op kleuterhoogte. Een deur die open en dicht kan, is bij sommige hoeken aan te bevelen (keukenhoek, leeshoek, poppenhoek). Zodoende beleven de kleuters hun spel meer intens en creëer je een knusse sfeer. Het bevordert ook rust en veiligheid voor de kinderen, even weg van de klasdrukke. Het is wel goed dat de kleuters nog contact houden met de juf en met het klasgebeuren, wat een veilig gevoel geeft, vooral bij de jongste kinderen. Als het speelhuis los staat (van een muur of kast), laat je best bewegingsruimte eromheen om te lopen, te fietsen, of te wandelen met de buggy. Het is immers belangrijk dat kleuters bij het bewegen een parcours kunnen afleggen zonder te worden afgeremd door obstakels.

FOTO 1.1.02

FOTO 1.1.03

FOTO 1.1.03 Het glasgordijn wordt hier op een andere manier aangebracht: eenvoudig maar functioneel. De keukenhoek weerspiegelt zodoende de leef- en belevingswereld van de kleuter. Een dergelijke inrichting verwijst naar de specifieke behoeften van vierjarigen: afzondering enerzijds, maar toch mogelijkheid om sociaal contact te houden anderzijds. Het verticale gordijn aan de zijwand rechts kan best worden verwijderd, gezien dit geen functie heeft, het hinderlijk kan zijn en wandruimte wegneemt.

Geef kleur ... aan je klasinterieur.

FOTO 1.1.04 De afgeschermd ruimte fungeert als 'probleemhoek'. Bij onenigheid moeten de betrokken kleuters op een stoel plaatsnemen binnen het glasgordijn. Naargelang van de 'ernst' van de situatie komt de leerkracht er wel of niet bij zitten. Om de gemoederen te bedaren, moeten de kleuters vooraf eventjes wachten alvorens elke kleuter zijn verhaal kan doen. De overige kleuters in de klas weten dat ze die kinderen niet mogen storen (bv. door erbij te gaan zitten of een stoel weg te nemen). Een dergelijke tijdelijke opstelling kan nuttig zijn bij een herhaaldelijk ruziënde klas of klasgroep.

FOTO 1.1.04